

BUTLLETÍ NÚM. 1 - HIVERN 2007
Parets del Vallès

*Descobreix la història
del nostre poble.*

SUMARI

Editorial

Revista Tenes: “Uns records personals” per Miquel Ramon i Viñas

El Congrés de Cultura Catalana a Parets per Roger Prims i Vila

El mestre Eduard Manau per Rosa Martí i Conill i Joan Volart i Bellavista

Can Ferro de Parets per Joan Volart i Bellavista i Adela Maria Fíguls i Poch

Els carrers de la Linera per Antoni i Josep Puig i Serra

1706: la crema de l'església de Sant Esteve de Parets per Roger Prims i Vila

Cooperativa la Paretense per Anna Esteve

La nevada del 62 el Consell de Redacció

Racó poètic

Editat per: Centre d'Estudis Locals PARIETES

Número d'inscripció: 31584/1

Data d'inscripció: 31/01/2006

Redactors: Josep Comas, Anna Esteve, Marta Garcia, Rosa Martí, Roger Prims, Antoni Puig, Josep Puig, Joan Volart.

Col.laboradors: Adela Maria Fíguls i Poch, Miquel Ramon i Viñas

Correctora lingüística: Maria Antònia Fité

Logotip: Lluís Miras

Composició i Muntatge: Esteve Conill i Ferran Vidal

Adreça de contacte: parietes@gmail.com

Dipòsit Legal: B-13229-2008

Impressió: Impremta eco-graf

Amb el suport de l'Ajuntament de Parets del Vallès i de l'Institut Ramon Muntaner

Granja Marinette cap a l'any 1924

A la llegenda del rellotge de sol es podia llegir: "Mentre jo vaig assenyalant, la teva vida es va acabant"

(Arxiu fotogràfic de l'AUCB)

Segimon Ciurans, Josep Font, Lluís Mas, Josep Marquès i Pere Vila, cap a l'any 1910, a l'era de la Torre de Malla.

(Fotografia cedida per Pere Vila de Can Xineia)

En aquest butlletí hem volgut tractar dos temes dels quals aquest any commemorarem el trentè aniversari: el naixement de la Revista Tenes i el Congrés de Cultura Catalana. El periodista Miquel Ramon i Viñas, que fou un dels fundadors d'aquesta iniciativa cultural de finals dels anys setanta, ens fa un bonic i treballat article amb records personals.

Una altra efemèride important en què algunes persones de Parets hi varen treballar va ser el Congrés de Cultura Catalana que es va cloure l'any 1977; l'historiador Roger Prims ens explica els detalls d'aquesta tasca que es va portar a terme a Parets per a la normalització lingüística i cultural en aquells anys de la Transició democràtica.

Un altre esdeveniment notable que molts encara recordem és la gran nevada que va començar la nit de Nadal de l'any 1962. Hem recopilat algunes imatges de com varen quedar colgats de neu els nostres carrers i alhora hem fet un breu relat de com es va viure aquesta inclemència meteorològica a casa nostra.

En l'àmbit de l'entrevista en aquest número hem pensat dedicar un espai a la memòria d'Eduard Manau i Diví, una de les grans personalitats del nostre poble tant en el camp de la fusteria com en el musical. Ho hem fet a través dels seus fills, Carme i Eduard, que ens evocuen records d'aquest personatge singular.

Tres articles ens aprofundeixen en el coneixement de la nostra història local. Un d'ells és el dedicat a una gran empresa centenària que fou escola de paletes de tota la comarca i que s'anomenava Can Ferro. Els germans Lloberas foren pioners a combinar el ferro i el ciment. Un segon article ens parla dels carrers de la Linera i concretament del carrer Antoni Feliu, ja que l'objectiu és treballar la resta de carrers de l'antiga Fàbrica amb més detall en altres butlletins. El darrer treball es dedica a la història del que és avui es coneix com la Cooperativa la Paretense que es va inaugurar el dia 1 d'abril de 1957.

Una breu història de la crema de l'església de Parets per part de les tropes borbòniques de Felip V, ens recorda que Parets també fou víctima de la repressió castellana a casa nostra

La nostra intenció és publicar dos butlletins cada any i qui vulgui fer la seva aportació pot contactar amb nosaltres a l'adreça:

parietes@gmail.com

Som uns quants i volem ser molts més.

Fa trenta anys de la revista "Tenes". Segons com es miri, trenta anys poden semblar poc temps. Segons com, poden ser una eternitat. La història més o menys oficial diu que el 1977 va ser un d'aquells lluminosos anys de la transició democràtica. Començava una etapa convulsa, plena de canvis i de renovació política. Recordo aquella primavera com una llunyana pel·lícula en blanc i negre. No existien ni els ordinadors, ni els mòbils i, per descomptat, ningú no havia sentit parlar mai d'Internet. Només hi havia dos canals de televisió i tots dos funcionaven sota control estatal. Franco havia mort, però el franquisme continuava enquistat per tot arreu, també en els ajuntaments dels pobles. Amb vuit mil habitants, a Parets, hi faltava de tot. Els carrers retien homenatge a generals del bàndol colpista de la guerra civil, i tot just es començaven a asfaltar. El desordre urbanístic era notori i la manca de serveis total. Per exemple, no hi havia Centre d'Assistència Primària, no existia el complex de Can Butjosa i la població s'havia d'espavilar sense guarderies públiques. En aquest context, naixia "Tenes", una revista amb vocació independent i de denúncia.

La primera portada anava íntegrament dedicada al Congrés de Cultura Catalana,

una adscripció claríssima que no deixava espai per dubtes. L'editorial d'aquell primer número era tota una declaració d'intencions. Dèiem que "Tenes" era "una revista informativa local oberta a tothom" i fèiem una crida a la participació: "aquests fulls són de tots, tots hi tenim cabuda; les entitats, les associacions i els habitants del poble". L'objectiu era "construir un mitjà de comunicació capaç de garantir els nostres elementals drets d'expressió". Eren grans voluntats difícils de complir en un poble on ja havien fracassat altres intents de publicacions periòdiques. Potser un dels precedents més seriosos de "Tenes" va ser "El Sol", vinculada a la biblioteca SOL (Societat Organització Literària).

Va aparèixer el 1962 i se'n van imprimir quatre números. Una altra iniciativa va ser "El Ventall", nascut sota el paraigua del CEP (Centre Excursionista Parets) poc abans del definitiu impuls de "Tenes".

La Revista Tenes va neixer l'any 1977 amb l'objectiu de ser una revista informativa local oberta a tothom.

Hereus o no d'aquest interès per publicar, engegàvem una aventura que, vista des d'ara, més que "informativa" es pot dir que va ser una batalla per "l'opinió". La revista es va convertir de seguida en un instrument de pressió, certament democràtic, però força allunyat del que avui coneixem com un mitjà d'informació convencional. La publicació no va ser mai imparcial. Des de les pàgines de "Tenes" es fustigava l'últim ajuntament franquista per la seva permisivitat urbanística i la seva absoluta falta de legitimitat. Tot valia contra aquelles darreres escorrialles de la dictadura. Però, moltes d'aquelles crítiques s'escriuien més per un irresistible desig de canviar les coses que no pas emparades per fonts informatives contrastades.

Alguns titulars mostren quina era l'orientació. En el segon número la consigna anava dirigida a tota la comarca: "salvar Gallecs".

Després vindria l'objectiu d'aconseguir "un local social per Parets", es denunciaria la construcció de "pisos a manta", les milionàries despeses en voreres o fins i tot es llançarien dures acusacions contra la junta d'una entitat com COREFO. "Urbanisme paretà, un abús" mostrava la línia constant de la publicació. La reclamació de senyals de trànsit, la preocupació per la qualitat escolar o la reivindicació d'un casal d'avis van ocupar algunes portades més. "Tres plans, tres plans: l'ajuntament aprova disbauxes urbanístiques" va marcar un dels punts àlgids en l'enfrontament amb l'últim consistori del règim. Després vindrien titulars com "el matrimoni ajuntament-immobiliàries ha de parir: serem quinze mil habitants més" que, trenta anys després, potser encara podrien convidar a la reflexió. Però quan l'aposta va ser marcadament política va ser a les vigílies de les primeres eleccions municipals democràtiques. La portada presentava una baralla de galls i titulava: "municipals: la dreta dividida en tres llistes". Ja en pàgines interiors venia la segona part del missatge: "l'esquerra, unida". Després, en plena campanya, "Tenes" va treure un número especial amb el contingut d'una taula rodona amb tots els caps de llista i els corresponents dels principals diaris de Barcelona. L'encapçalament ho deia tot: "ni l'excalde ni les altres dretes van comprometre's". L'opció de la revista era inqüestionable.

Podria escriure que "Tenes" va ser una publicació heròica, després de tants anys idealitzar els records seria una temptació lògica. No érem herois, atrevits potser sí. Naturalment no rebíem cap mena de subvenció i tampoc teníem un local per fer les reunions de redacció. Cada exemplar es venia a 30 pessetes (menys de 0,20 euros) i calia buscar publicitat per pagar la impremta. Per sort érem joves. Suplíem les mancances amb entusiasme i, per què no dir-ho, amb algun truc per reforçar la nostra posició. Un exemple, inflàvem la tirada d'exemplars per sistema. Fèiem creure que superàvem el miler quan amb prou feines si arribàvem a imprimir-ne tres o quatre-cents.

M'agradaria creure que "Tenes" va contribuir decisivament a fer caure els últims murs del franquisme a Parets. Però, amb sinceritat, nosaltres només érem un grupet de joves inquiets que escrivíem mentre el consistori disposava de tota la maquinària del poder. La revista només era un tigre de paper que es va diluir com un sucre amb l'arribada del canvi a l'ajuntament (1979). Del número final, potser l'aportació més significativa va ser un anunci que ocupava tota l'última pàgina. Oferia la venda d'habitatges del bloc principal del Camp de les peces. Contradicció o necessitat, els *abanderats* contra l'urbanisme salvatge acabàvem els nostres dies acceptant el finançament publicitari d'una edificació emblemàtica contra la qual havíem disparat els nostres adjectius més despectius.

Em pregunto com seria ara "Tenes" si haguéssim tingut el coratge necessari per continuar. És imaginable una publicació independent i crítica amb l'ajuntament en ple segle XXI? (Segur que publicitat de compra i venda de pisos no en faltaria).

Miquel Ramon i Viñas
Periodista

<http://es.geocities.com/revistatenes/>

Els catalans som una nació? Què sabem de la nostra història? Ens manquen escoles? Tenim prou hospitals? Sabem escriure en català?

Ens hauríem de governar nosaltres, des d'aquí, des de casa nostra?

Encara que aquestes qüestions sembla que estiguin formulades avui mateix i, de fet, encara són ben vigents a hores d'ara, fa prop de trenta anys aquestes i d'altres preguntes s'intentaren resoldre per mitjà de la convocatòria d'una gran trobada d'intel·lectuals i professionals de tots els àmbits dels Països Catalans: era el Congrés de Cultura Catalana.

El 28 de gener de 1975 la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona aprovava per unanimitat l'organització d'un congrés en defensa de la cultura catalana en col·laboració amb la resta de col·legis professionals.

El 28 de Gener de 1975, La Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona aprovava per unanimitat l'organització d'un congrés en defensa de la cultura catalana

Només un mes després es constituïa un Secretariat Provisional del Congrés amb funcions preparatòries i compost pels degans dels col·legis de Doctors i Llicenciats, d'Enginyers Industrials, d'Aparelladors, d'Advocats i d'Enginyers, representants de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, d'Òmnium Cultural, d'Enciclopèdia Catalana, de l'Assemblea de Catalunya i de l'Assemblea Permanent d'Intel·lectuals Catalans (APIC).

Tot i això, aquesta marcada naturalesa acadèmica inicial fou modificada, a proposta de l'APIC, per tal que es pogués celebrar un Congrés de Cultura Catalana i que aquest comptés amb la participació popular de gent provinent de tots els Països Catalans. El 29 d'octubre de 1975 es creava una Comissió Permanent en la qual entraren a formar part els secretaris locals i de barri, la Federació

d'associacions de Veïns de Barcelona i la mateixa APIC. Els objectius a aconseguir eren arribar a unes bases de cara al futur i establir els defectes d'estructura i les llacunes que una situació anormal havia provocat en cada un dels àmbits de la cultura catalana.

El moment coincidia amb un protagonisme de la reivindicació lingüística, ja que la mobilització social en favor de l'ús del català era, aleshores, molt intensa. Les demandes de normalització se centraren en la presència en l'àmbit públic i en l'ensenyament, i tingueren el seu pes específic en les campanyes impulsades pel Congrés, com observarem més endavant.

El Congrés de Cultura Catalana de 1977 pretenia recollir els aspectes culturals característics de la personalitat pròpia dels Països Catalans

D'entrada, el document constitutiu del Congrés pretenia recollir el concepte de cultura en la seva accepció més àmplia, prenent tots i cadascun dels seus aspectes i que, a més a més, fossin característics de la personalitat pròpia dels Països Catalans, tant des del punt de vista singular (els elements diferencials) com col·lectiu. Amb això, el congrés cercava esdevenir un instrument de construcció nacional en l'àmbit de la política cultural ja que es pretenien oferir les directrius que tot govern democràtic a venir hauria de seguir en l'execució de la seva gestió.

El Congrés s'estructurava a partir d'un Patronat, presidit per Jordi Rubió i Balaguer, i una Comissió Promotora, formada per totes les entitats adherides i presidida pel llavors degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona, Miquel Casals Colldecarrera. La Comissió Promotora tenia alhora una Comissió Permanent formada per unes vuitanta persones de diverses entitats i un secretariat cultural encarregat de dur a terme la tasca cultural del Congrés i format pels vint responsables de posar en marxa les vint seccions.

El Congrés es dedicà a l'elaboració del balanç de la trajectòria de la vida cultural dels Països Catalans fins a aquell moment, tenint en compte les particularitats de cada un dels territoris, per tal de presentar unes resolucions que incloguessin vies alternatives de resposta a les problemàtiques existents en els diferents àmbits.

NOSALTRES HI VAM SER!!

Artur Arnau i Villanueva
Xavier Esteve i Guasch
Marcus Ibáñez i Vilarrasa
Rosa Martí i Conill
Angels Massaguer i Arimon
Ferran Morera i Gurri
Josep Lluís Negredo i Serrano
Miquel Oriach i Garcia
Rosa Parera i Godayol
Joan Serdà i Roca
Pere Vila i Font
Josep Vila i Gual
Joan B. Volart i Bellavista

En el nostre poble tres foren les persones que, inicialment, s'aproparen a l'acte inaugural en un dels palaus firals de Montjuïc i s'acabaren inscrivint en tres dels àmbits del Congrés per a treballar-hi des de Parets: eren en Joan Volart i Bellavista, en Pere Vila i Font i en Rosa Martí i Conill; es constituïa doncs un secretariat local, al qual s'afegirien ben aviat Josep Lluís Negredo i Maria Àngels Messeguer. El 26 de març de 1977 es realitzava la presentació oficial del Congrés a la nostra vila; fou a la sala del Centre Parroquial, aleshores situada al costat del restaurant El Jardí. L'escriptora mallorquina Maria Antònia Oliver n'era la convidada estel·lar i s'hi entonà per primera vegada en públic el Cant dels Segadors després de la guerra civil(1). La presentació anà a càrrec de Josep Lluís Negredo i l'acte també serví per a fer la presentació de la revista Tenes(2).

Prèviament, el secretariat local havia fet arribar una carta convocant a diferents persones i entitats en què es detallava el programa de la presentació del Congrés, a més d'emplaçar els assistents a col·laborar en aquesta empresa emmarcada en la voluntat de reconstruir nacionalment el nostre poble.

Les campanyes

Al mateix temps, amb la voluntat de mobilitzar la població dels Països Catalans i per iniciativa de Josep Espar i Ticó, es van encetar cinc grans campanyes vinculades a reivindicacions i preocupacions:

- Campanya per a la Identificació del Territori: dirigida per Max Chaner va tenir com a motor l'eslògan *El català al carrer* i se centrava en quatre eixos: retolació en català als comerços, fer els anuncis en la nostra llengua, utilitzar-la per les plaques dels carrers i places i poder inscriure els noms al registre civil, tot plegat amb la intenció, com deia el manifest, "que ens adonem a nivell visual, que vivim en una àrea cultural catalana"(3).

- Campanya per a la Salvaguarda del Patrimoni Natural: dirigida per Ramon Folch. Des d'aquest àmbit es pretenia fer una tasca de conscienciació de la problemàtica ecològica i del patrimoni natural als Països Catalans incidint en qui tingués capacitat d'incidir en la qüestió del medi natural, tot realitzant, al mateix temps, accions territorials concretes i carregant gran part del pes de la campanya en la tasca pedagògica(4).

- Campanya per a l'Ús Oficial del Català: dirigida per Jaume Fuster (Gabriel Bibiloni i Eliseu Climent se n'encarregaven a les Illes i al País Valencià, respectivament) i amb un patronat d'honor format per A. M. Badia i Margarit, F. de Borja Moll i M. Sanchis Guarner. Posseïa tres vessants diferenciats: el de sensibilització i mobilització popular; el científicotècnic; i el de sensibilització escolar. S'havia d'elaborar també un "Manifest per a

l'Ús Oficial del Català" del qual se'n recolliren signatures al llarg dels Països Catalans(5).

- Campanya per a les Institucions. Centrada en la sensibilització popular a l'entorn de la recuperació de les institucions polítiques. En aquesta campanya es va comptar amb la col·laboració de les centrals sindicals CCOO, SOC, UGT i USO.

- Campanya per a la Revitalització dels Valors Populars i del Folklore: el responsable era Pere Puig i Zabala i es basava en la promoció sardanista entre els joves i els infants al Principat de Catalunya, Andorra i la Catalunya Nord.

Des del secretariat local de Parets es va incidir en les dues primeres campanyes citades. En l'àmbit de la presència pública de la nostra llengua es demanà la catalanització del nomenclàtor local, publicitar la programació

Des del secretariat local de Parets es va incidir, especialment, en les dues primeres campanyes

d'actes en català i la retolació en català tant d'institucions com comerços, entitats, etc., així com també es recomanà la catalanització dels noms de pila. Pel que fa al territori l'activitat se centrà

en la denúncia de la possible actuació urbanística a Santa Maria de Gallecs, que arribà fins i tot al president del govern espanyol Adolfo Suárez, i es participà en la bicicletada de l'abril de 1978 per reclamar la preservació d'aquesta zona com a espai verd. L'alternativa proposada des del secretariat consistia a convertir en equipament per a la comarca la zona expropiada pel Ministerio de la Vivienda.

Segons Jaume Fuster, el Congrés veié alterada la seva dinàmica per les eleccions al Congrés dels Diputats espanyol ja que generà una forta desmobilització i, com en altres

àmbits de l'anomenada Transició, l'usurpació i el recel vers la iniciativa popular unitària per part dels partits polítics en pugna pels escons de Madrid. Tot i això, tant les resolucions com l'experiència de la celebració del Congrés oferiren una base i formació a la nova classe política que havia de prendre les regnes de la direcció de les administracions dels Països Catalans.

Roger Prims i Vila

Llicenciat en història per la UAB

Notes:

(1) VOLART, Joan: *El Congrés de Cultura Catalana a Parets*. El 9 Nou, 19 de febrer de 2007, pàg. 18.

(2) Precisament la portada del primer número d'aquesta publicació estava dedicat al Congrés, així com també s'hi incloïa un article dedicat a aquest amb els objectius, l'estructura el finançament, etc. Revista Tenes, número 1, Parets del Vallès, abril de 1977.

(3) CATALANS. CATALANITZEM CATALUNYA !!! Campanya El Català Al Carrer. Congrés de Cultura Catalana, 1977. Arxiu personal de l'autor.

(4) CAMPANYA PER LA SALVAGUARDA DEL PATRIMONI NATURAL, Congrés de Cultura Catalana, 1976. Arxiu personal de l'autor.

(5) CAMPANYA PER A L'ÚS OFICIAL DEL CATALÀ, Congrés de Cultura Catalana, 1976. Arxiu personal de l'autor.

Bibliografia:

RIQUER, Borja de; CULLA, Joan B.: *El franquisme i la transició democràtica (1939-1988)*. Edicions 62. Barcelona, 2000.

SOLÉ i SABATÉ, Josep M. (director): *La lluita per la democràcia i l'autogovern (1969-1980)*, volum 4 d'El franquisme a Catalunya (1939-1977). Edicions 62. Barcelona, 2005.

- Articles de periòdics i revistes:

Col·lectiu Tenes: *Què és el Congrés de Cultura Catalana?*, Revista Tenes, número 1, abril de 1977.

Volart i Bellavista, Joan: *El Congrés de Cultura Catalana a Parets*, El 9 Nou, 19 de febrer de 2007.

- Opuscles, manifestos i altres:

CAMPANYA PER LA SALVAGUARDA DEL PATRIMONI NATURAL, Congrés de Cultura Catalana, 1976.

CAMPANYA PER A L'ÚS OFICIAL DEL CATALÀ, Congrés de Cultura Catalana, 1976.

CATALANS. CATALANITZEM CATALUNYA !!! Campanya El Català Al Carrer. Congrés de Cultura Catalana, 1977.

El Mestre Eduard Manau

EDUARD MANAU I DIVÍ Un paretà il·lustre i il·lustrat

La persona

Eduard Manau i Diví és sens dubte una de les grans personalitats del nostre poble que han destacat en el camp musical i també en l'ofici de fuster i ebenista durant el segle XX. Eduard Manau era fill de Josep Manau i Codina i de Maria Diví i March. Va néixer al carrer Sant Antoni, l'any 1908. Fill d'una

Eduard Manau amb 26 anys

família de fusters que s'havien establert a Parets el segle XIX. La casa i el taller el va construir el seu pare. De petit, Eduard Manau va ser alumne del mestre Jordana, un mestre que també va deixar petjada al nostre poble. Sempre va manifestar uns dots especials i una gran sensibilitat per la música. (1)

En la seva infantesa el rector de la Parròquia de Sant Esteve era mossèn Jaume Creixell (rector de 1898 a 1922), aquest capellà tenia grans coneixements musicals, va ser inicialment el seu mestre de solfeig i també li ensenyà a tocar diferents instruments. (2)

Eduard Manau es va casar amb la Pepeta Fuster i Llonch (que després del casament tothom coneixeria per la Pepeta de Can Manau), varen tenir tres fills, la Carme, l'Eduard i en Josep.

Va ser alcalde de Parets del 1943 al 1944; la política no li agradava però en aquells anys no es podia triar gaire i menys en un poble petit, s'era alcalde per decisió governamental. Era un home culte i com a tal obert, també li agradava viatjar. Va fer diversos viatges, entre d'altres, l'any 1960 junt amb el Josep Turull van fer la volta a Espanya en cotxe, hi van estar tres setmanes. L'any 1981 amb 73 anys va anar a Venècia i a Londres, li agradava conèixer món, perquè sabia molt bé que viatjar és cultura. Era un gran conversador, parlar de música, de llibres i de viatges li agradava d'allò més.

El músic i l'art de la improvisació

El senyor Manau era un gran intèrpret dels clàssics i ho feia tocant l'harmònim, o bé el piano. Va debutar per primera vegada a l'església de Sant Esteve quan només tenia 14 anys. Un any més tard ja dirigia una coral de la veïna localitat de Mollet. Tenia un gran sentit per la interpretació especialment d'òperes, misses i sarsueles, tenia una gran intuïció per la música. Durant molts anys va tocar l'harmònim a les misses dominicals, així com també posava música a diversos actes religiosos, com per exemple els casaments i no només a Parets sinó també a Lliçà de Vall i a d'altres indrets.

Pels vols del 1928 amb altres músics i en el marc de la Cooperativa van formar l'orquestra The Oriental Jazz. El mestre Manau era el pianista, en Josep Nadal tocaven el violí, l'Agustí Pastor la trompeta, en Josep Rocabert el saxo, en Marc Vilarrasa la bateria i en Josep Turull el trombó. Van actuar l'any 1934 i 1935 durant la festa major de l'Eixample. Aquesta orquestra és va desfer l'any 1941, res acompanyava, era la postguerra.

Essent rector de la parròquia mossèn Jaume Urgell, un home molt aficionat al cant coral, i amb el recolzament de molts paretans i paretanes, varen formar l'Orfeó Sant Esteve. Els estatuts d'aquest Orfeó publicats l'any 1952 recollien com a professor en qualitat de sots-director de l'Orfeó el mestre Eduard Manau. El mateix document cita que hi ha inscrits 171 orfeonistes. El director era el mestre Àngel Colomer i del Romero, com a sotsdirectors a més del senyor Manau van ser-ne en Vicenç Serra i en Ramon Capella. (3) L'Orfeó va tenir una activitat molt destacada i va actuar en diferents indrets, una de les actuacions més remarcables fou quan l'octubre del 1955 van interpretar, juntament amb altres cors i l'orquestra simfònica del Liceu el Rèquiem de Brahms al Palau de la Música(4). Durant la vida de l'Orfeó, el mestre Eduard Manau amb gran paciència dirigia i perfeccionava les veus, en especial, les de cordes greus.

Eduard Manau

La llar familiar estava sempre oberta, havien ofert hostatge al mestre Colomer, aquest es solia quedar a sopar i a dormir a Can Manau perquè vivia a Barcelona i els assajos acabaven tard. La silenciosa Pepeta, portava la casa amb gran serenitat, acollia els deixebles, els amics i també si calia els treballadors del taller fent-se càrrec del que convingués.

També va participar amb el Cor del Jardí, amb el Cor de l'Unió Paretense i va dirigir durant anys el Cor de les Filles de Maria que cantaven a tres i quatre veus durant el mes de maig, el mes de Maria. Després de la mort d'en Franco l'any 1976, el cant Coral a Paretés ja portava uns anys d'inactivitat, però va tornar a reeixir i es va formar el cor Art i Unió. L'ànima d'aquest cor fou el mestre Eduard Manau tot i que ja tenia 68 anys, però, com ell deia, la música no té edat. L'any 1989 li varen retre un merescut homenatge. (5)

Era un home culte i un gran conversador, parlar de música, de llibres i de viatges li agradava d'allò més

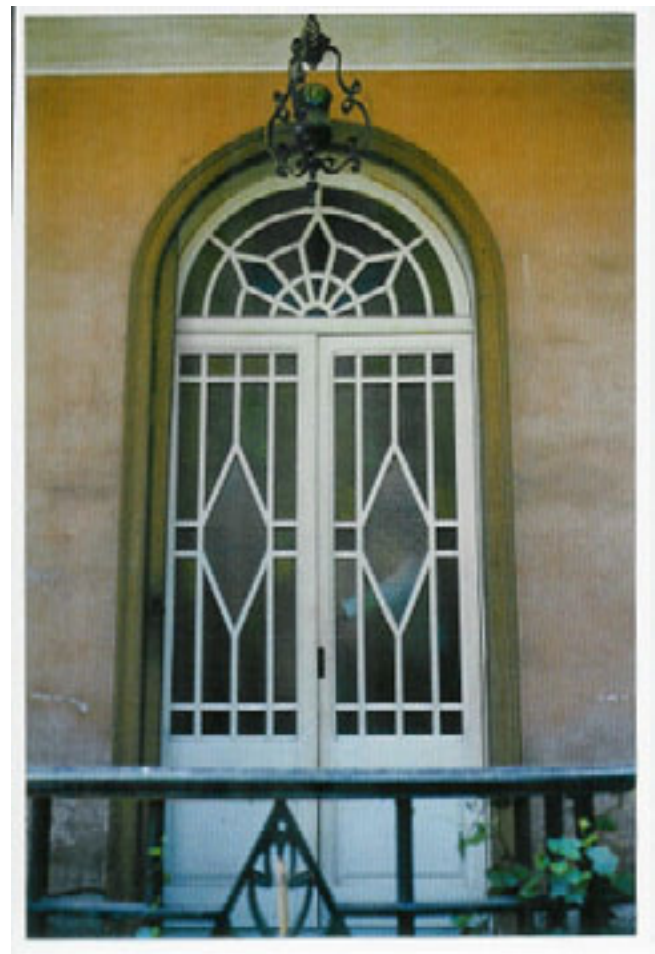
L'any 1980 va fer un concert a Ca n'Oms junt amb en Josep Nadal que tocava el violí, fou un èxit de públic que va gaudir de la gran professionalitat i coneixements musicals que van exhibir tots dos. (6) Li va tocar viure una època difícil, no va poder cultivar com ell hauria volgut la seva capacitat artística i musical, però tot i així va ser feliç amb la família, amb la música i amb la feina.. Són diversos els testimonis de la seva activitat musical. Hem de destacar una entrevista que es va publicar en el diari mural l'Albada amb un retrat molt encertat fet per Manel Babot . (7). Diversos poetes locals, tals com la Quima Guasch i l'Antoni Bertran, han escrit i lloat la seva persona.

El fuster i ebenista

Professionalment es va dedicar a la fusteria, era el negoci familiar, el que donava per menjar. D'adolescent va aprendre l'ofici al taller de casa, però tenia inquietuds per formar-se al costat d'altres professionals i va anar a treballar com encarregat en diferents fusteries de Mollet i la Llagosta entre d'altres, fins a adquirir suficients coneixements tècnics. En fusteria i ebenisteria, també va fer obres boniques, perquè va aplicar la seva sensibilitat

artística a la fusta i es pot comprovar la seva professionalitat en obres que així ho indiquen. En són exemples la restauració interior de Can Prat de Lliçà de Vall, on hi ha encara avui una escala de fusta penjada i amb balustres tornejades. També hem de destacar la fusteria i especialment la porta principal d'una bella casa modernista ubicada a la Rambla de Santa Perpètua que avui és el casal dels avis. No podem deixar d'esmentar la fusteria de l'església de Sant Esteve, els dos confessionaris, la porta d'entrada, els bancs i el moble de la sagristia, tot fet amb roure del país, aquests exemples són mostres del seu art aplicat a la fusta.

A Paretés durant la major part del segle XX els Germans Lloberes, els de Can Ferro, foren uns referents en la construcció i alhora una escola de paletes. Can Manau també ho era en el camp de la fusteria. Al taller hi havien treballat de vuit a deu persones, algunes de les quals s'establiren pel seu compte. Entre els que hi aprenqueren l'ofici trobem: Alfons Figueres (Mollet), Joan Grau (més tard tocaria amb el

Casa a Sta. Perpètua

Escala de Can Prat a Lliçà de Vall

grup "Chavales de España"), Josep Mas, Joan Mas, Isidre Fradera de Can Fradera (es va establir a Santa Perpètua), Vallcorba (de Mollet), Jaume Casarramona (de Lliçà d'Amunt), Francesc Gay (de Mollet, va fer la coberta de la fàbrica Lamot) i Josep Novell.

També va treballar en moltes ocasions per a la Linera, quan el personal de la pròpia indústria no donava a l'abast o eren treballs especials.

Entrevista amb els fills: la Carme i l'Eduard.

- **Digueu-nos algun fet que marqués profundament el senyor Manau.**

- La mort prematura del seu pare li va dificultar poder dedicar més temps a la música, ja que es va veure obligat a tirar endavant la fusteria que era el negoci familiar.

- **Quina era la principal qualitat del vostre pare?.**

- La seva gran facilitat d'interpretació i la seva innata capacitat d'improvisar amb l'harmonium i amb el piano. Era també un home senzill, culte, dialogant, generós i gens materialista.

- **La música era realment la seva vida?**

- Sí. Amb totes les dificultats que comporta tirar endavant una família i un negoci, sempre tenia temps per a la música. Tant si era a la parròquia com a la Societat Coral el Jardí, el Cor Art i Unió i sobretot amb l'Orfeó Sant Esteve.

- **Que va suposar l'Orfeó Sant Esteve per al vostre pare?.**

- Van ser uns anys intensos, a casa nostra es vivia i respirava música a tothora, però en el temps de l'Orfeó la intensitat era més elevada. El mestre Colomer de vegades assajava amb els cantaires de l'Orfeó a casa i com que acabaven tard es quedava a sopar i a dormir.

- **Quina participació va tenir amb la creació de la Societat Coral Art i Unió?**

- En va ser l'instigador. Volia que en el poble hi tornés a haver un cor de veus populars i ho va aconseguir. D'aquest Cor en va rebre un homenatge el 5 de novembre de 1989 en un acte molt emotiu i bonic.

- **Per què es passava hores davant la televisió contemplant "la carta de ajuste"?**

- Perquè posaven generalment música clàssica i li agradava molt.

- **Va arribar a fer composició?**

- Va fer una composició dedicada a la nostra mare que sempre tocava, però ell no gaudia composant sinó interpretant.

- **Quin és el millor record del pare?**

- Els records són molts i sempre el tenim present però si n'haguéssim de triar un potser els assajos de l'Orfeó i les tardes de dies festius que ens reuníem la família i els amics aficionats a la música per escoltar música, cantar i seguir les interpretacions que feia el pare al piano amb contínues improvisacions.

Rosa Martí i Joan Volart

Notes:

(1) Comas Porto, Josep; *Escola Lluís Piquer*. Estudis locals 6. Edita Ajuntament de Parets del Vallès, Parets del Vallès. 2004.

(2) Cronologia dels Rectors de la Parròquia de Sant Esteve de Parets. Llibreta de la Parròquia de Sant Esteve.

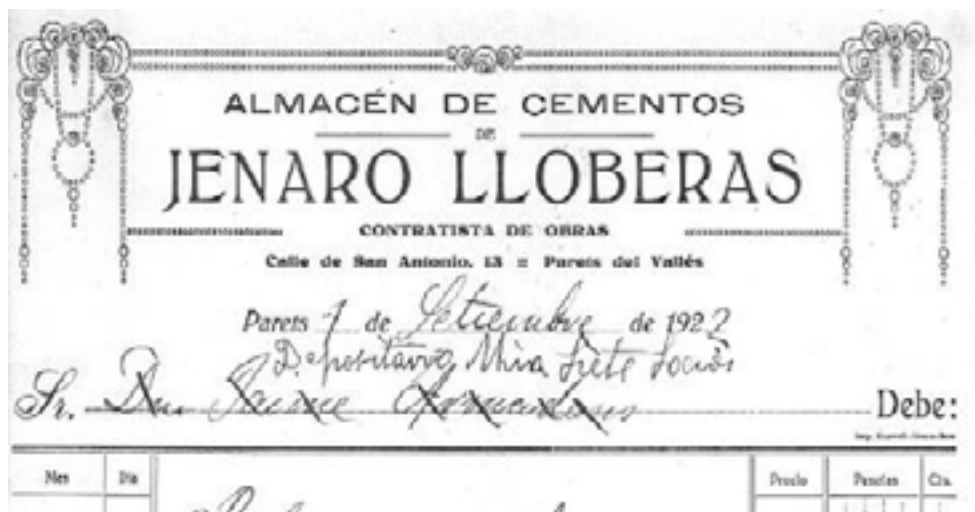
(3) Reglament de l'Orfeó Sant Esteve de Parets. Publicat el 15 de desembre de 1952.

(4) Cartell del Palau de la Música. 11 i 16 d'octubre de 1955.

(5) Programa del homenatge que el Cor Art i Unió li va fer en data 5 de novembre de 1989. Incorpora una poesia de Quima Guasch.

(6) Programa de l'actuació feta a Ca n'Oms en data 19 d'octubre de 1980.

(7) Diari mural l'Albada. Anys 50.

Document de l'empresa de Jenar Lloberas l'any 1922

Els mestres d'obres han deixat petja en els nostres pobles i ciutats. En els seus plànols plasmaven i donaven les indicacions precises per tal que els artesans poguessin fer la construcció. Els dibuixos eren simples i això feia que obviessin les pretensions artístiques d'alguns arquitectes. En el nostre poble, a l'últim terç del segle XIX varen instal·lar-s'hi, dos germans paletes i alhora mestres d'obres que provenien de Sant Genís de Vilassar, també conegut com Vilassar de Dalt. Aquests dos artesans del totxo eren en Miquel i Jenar Lloberas i Galvany (1). En Jenar es va casar amb una pubilla de Parets, la Josefa Guasch i Bonet. Eren propietaris d'una casa d'un cos i mig situada al c/ Sant Antoni, s/número. Sis fills, va tenir el matrimoni d'en Jenar i la Josefa: Jenar, Leandre, Modest, Josefa, Engràcia i Rafaela. A la mort prematura del pare a 49 anys (27-12-1894), va començar a portar les regnes de l'empresa familiar l'hereu, en Jenar. Els altres fills varen canviar la professió del seu progenitor, és a dir en Leandre es va casar i va anar a viure a les Franqueses, on feia de perruquer. Les noies, la Josefa i l' Engràcia, es varen casar amb dos xicots de Montmeló. La Rafaela va emmaridar-se amb en Joan Volart i Valls, masover de Can Gurri de Lliçà de Vall. D'en Modest desconexim la seva sort, ja que en l'escriptura testamentària de la vídua, de l'any 1902 i més endavant en la carta de pagament de la legítima en els ger-

mans en data 15-07-1920, no hi figura.

En Jenar Lloberas i Guasch, segons consta en documents (2), l'any 1928 tenia una empresa de construcció amb 3 obrers i 4 empleats. Segons es pot veure havia canviat de domicili, ja que els seus pares residien al Carrer Sant Antoni, s/n i en aquest document ja figura el número 13 del mateix

carrer. Es va unir en matrimoni i varen tenir 3 xicots: en Miquel, en Leandre i en Josep.

Aquesta tercera generació va ser la que va donar una forta empenta a l'empresa familiar iniciada pels seus avantpassats. Hom parla que la plantilla estava formada per més de quaranta treballadors durant varies dècades després de la guerra.

Ben a prop del Tenes i el costat del Camp de Futbol de Parets, hi havia instal·lada la planta a l'aire lliure de fabricació de peces de ciment armat: dipòsits, bigues, voravies, canaletes especials per a xemeneies, tubs de ventilació, etc. El fet de ser uns dels primers de la comarca a manufacturar productes de ferro amb el pòrtland, els paretans els varen anomenar pel mot dels de "Can Ferro". En Miquel va confeccionar i registrar algunes patents, una d'elles era per unes canals per a teulades que varen tenir molta acceptació en el mercat i principalment en les obres de construcció de la comarca veïna del Maresme. Els materials de can Ferro tenien una garantia i prestigi de qualitat i moltes de

El fet de ser uns dels primers de la comarca a manufacturar productes de ferro amb el pòrtland, els paretans els varen anomenar pel mot dels de "Can Ferro"

Miquel Lloberas treballant al costat del camp de futbol als anys 60

les cases i edificis del nostre poble i de la comarca porten la marca indiscutible d'obres ben fetes i duradores, tant pels materials utilitzats com per la construcció de l'obra.

Molts han estat els edificis que han construït durant els anys d'història d'aquesta societat, però una de gran envergadura i que va durar 4 o 5 anys fou la reforma de Can Cabanyes de Montmeló, l'actual seu del Circuit de Catalunya. Aquí els paletes i traginers parents treballaven per a l'empresari i financer català Francesc Gambús i Rusca, sota les ordres del prestigiós arquitecte Josep Maria Segarra i Solsona. També varen fer obres a la finca que tenia aquest financer a Tornabous, a la comarca lleidatana de l'Urgell. Les persones de més edat coneixen l'empresa dels Germans Lloberas com una escola de paletes, perquè es formaven els millors obrers qualificats de la construcció de la comarca. Passaven una llarga formació que comprenia diferents estadis: $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ i paleta.

En Miquel Lloberas i Castells del matrimoni amb Neus Garcia i Falguera va tenir tres fills: la Remei, la Lola i en Jenar. Els altres dos germans i socis de la societat, en Leandre i en Josep, fadrins ambdós, no varen tenir descen-

dència. En Jenar va continuar el negoci familiar. L'empresa de la qual es va fer càrrec el fill d'en Miquel, des de els anys setanta fins a finals del segle passat, va fer els equips de varies urbanitzacions, principalment de Lliçà de Vall, i va construir força edificis, tant industrials com habitacles. La plantilla, com a conseqüència que hi va haver més competència

en aquest ram dins del poble va minvar respecte a l'època d'esplendor dels seus oncles i pare. Tot i així durant els anys setanta donava feina a uns 17 treballadors. Malauradament, a finals del darrer segle, en Jenar va haver de tancar l'empresa a qui tanta dedicació havia esmerçat i estimació tenia.

Adela Maria Figuls i Poch
Joan Volart i Bellavista

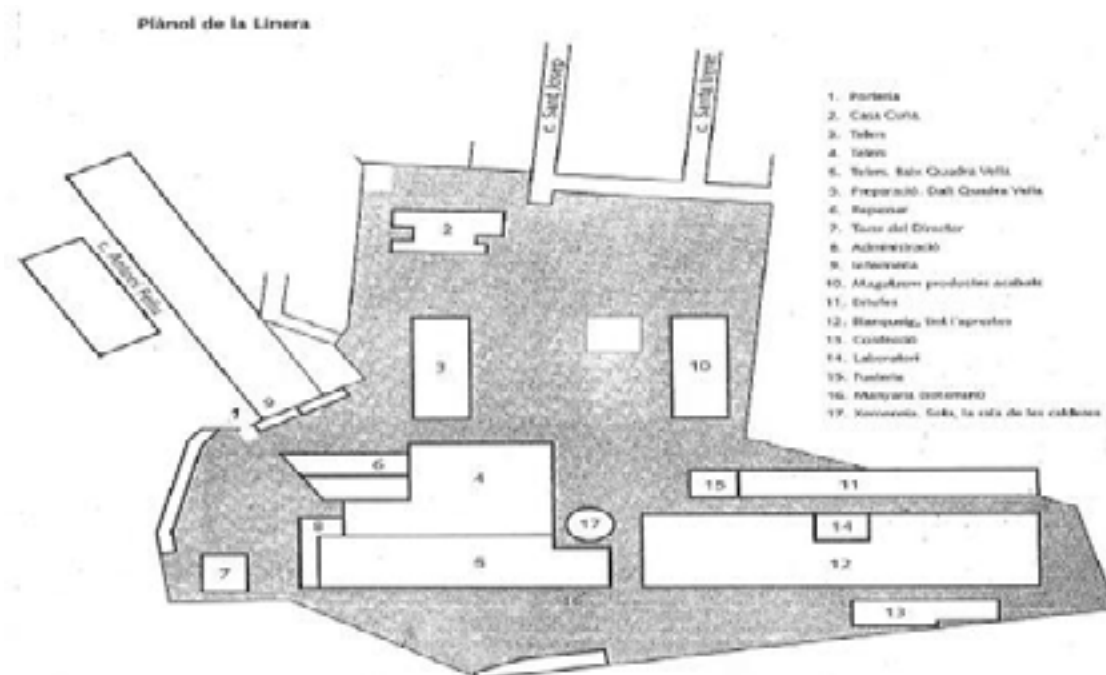
Fonts d'informació:

Joaquim Volart i Lloberas

Arxius particulars d'Adela Maria Figuls

(1) Escritura de Testament de data 06-04-1893 atorgat per Miquel Lloberas i Galbany davant el notari D. Domingo Roca i Torruella..

(2) Segons consta en el document "Libro de Ventas y operaciones industriales y comerciales".

a les poblacions com Mataró, Vilassar de Dalt, Vilassar de Mar o Premià. No hem d'oblidar que el Sr. Antoni Feliu i Peix, ja tenia a Sant Genís de Vilassar (Vilassar de Dalt) entre 1862 i 1870, quatre cases de cos, junt a la fàbrica de Filats i Teixits, creiem que adoptaren

Amb l'arribada de la Indústria Tèxtil al nostre poble, l'any 1876 i gràcies a l'esforç del sr. Antoni Feliu i Peix, un industrial molt emprenedor, fill de Sant Genís de Vilassar, el municipi va canviar paulatinament la seva fisonomia, passant a ser d'agrícola a industrial. No sabem com qualificar aquest creixement urbà amb la creació d'un barri d'habitatges obrers al casc antic i annex a la Indústria Tèxtil, si com a colònia industrial o com a eixample urbà .

Molts historiadors tenen seriosos dubtes a l'hora de qualificar aquest tipus d'expansió urbana, nosaltres ens decantem pel de colònia industrial urbana, ja que el conjunt de vivendes estava plenament integrat al nucli urbà, l'empresa no va generar equipaments socials per als seus obrers, com església, escoles, etc. perquè ja existien al poble.

En la construcció de les vivendes dels obrers, s'adoptà el model de **casa de cos**, típica casa tradicional de planta baixa i pis, de les viles i ciutats de Catalunya , el que avui dia anomenem cases unifamiliars adossades o entre mitgeres. Aquest model és el més desenvolupat durant el període preindustrial i d'industrialització, principalment al litoral i

el mateix model per al nostre poble, seguint la mateixa tònica que els seus familiars els Srs. Serra-Feliu a L'Ametlla de Merola, al Berguedà.

El 1876 l'industrial Antoni Feliu i Peix, va comprar 5 quarteres de terra que formaven part del (Mas Rams) de Parets del Vallès, inclúien: pou, sínia i aigües, amb una entrada de 350 duros i un cens anual de 40 duros.

La construcció de les vivendes dels obrers va anar paral·lela a l'engrandiment de la

Casa n. 23 del carrer Antoni Feliu

fàbrica, fins arribar a tenir cent onze habitatges, entre els carrers Antoni Feliu, Sta Irene, Sant Josep, Sant Antoni M. Claret i cases de fusta.

El 1890, quan va morir, l'Antoni Feliu i Peix deixava a Parets: una fàbrica, 15 cases per a treballadors i un terreny per a noves edificacions. Aquestes 15 primeres cases es van edificar a fora del recinte industrial, però amb els anys enganxades al mur i al costat esquerra de la porta principal; a la primera casa, hi vivia el porter de la fàbrica.

La inclinació del carrer del Vapor, actualment c/ Antoni Feliu, coincideix amb la mateixa que tenia un lateral d'una nau de la fàbrica, per donar pas a l'entrada i sortida dels treballadors als seus llocs de treball (vegeu plànol). A l'altre costat de l'entrada i en la part interior dreta del recinte industrial, hi tenia la casa el director de la fàbrica, el que ens fa pensar en el control que tenia de totes les entrades i sortides.

Es destacava la regularitat en el treball dels obrers, i el lligam sentimental d'aquests amb l'empresa en identificar la fàbrica amb la llar familiar

LES CASES DE COS

Observem que la tipologia de les noves vivendes que es construeixen (**cases de cos**) és molt semblant a les edificacions de planta baixa i pis, existents en el mateix nucli urbà del casc antic de Parets, el que dona un aire d'integració al poble. Creiem que el mestre

d'obres de les noves vivendes dels obrers, fou el mateix que el de la fàbrica.

Les dimensions de les cases amb planta baixa i pis que s'adoptaren per a aquestes noves vivendes dels obrers, foren de 20 pams d'amplada equivalent a 4 metres, per 60 pams de fondària equivalent a 12 metres, i a part el pati que podia tenir entre 6 i 8 metres de fondària. Usualment l'amplada de la crugia o cos era de 25 pams (5 metres) si bé s'admet que l'amplada pot estar compresa entre els 20 ó els 30 pams (un pam de Barcelona equival a 19'43 cms.)

LA VOLTA CATALANA I LA PEDRA DE RIU

La construcció amb volta catalana és el tipus que s'adoptà en la realització dels sostres de les plantes baixes de les vivendes dels carrers Antoni Feliu, Sta. Irene i Sant Josep.

Els murs de les façanes del carrer i de la part posterior es realitzaren amb pedra de riu procedent de la riera Tenes com a la fàbrica,

Vista del carrer Antoni Feliu

el que ens recorda que es volia donar una uniformitat integradora i de robustesa a l'exemple urbà.

CASES HABITADES EL 1919 AL CARRER ANTONI FELIU

CASES SENARS			CASES PARELLS		
Nº Casa	Noms	Eidats	Nº Casa	Noms	Eidats
5	Pedro Bujoza Llonch	35	8	Juan Molà Castells	49
	Francisca Carreras Mompuri	33		Rosa Molà Pineda	21
7	Carroen Terrades Filibà	33	10	Emilia Soley Ventura	31
11	Jaime Comas Xarrié	31	12	José Ramón Argenti	43
13	Adelaida Serra Ponseti	40	16	Maria Costa Broxy	47
15	Jaime Soley Morcu	36			
	Teresa Guanch Farrés	34			
17	Josefa Carreras Capella	38			
23	Cirió Malnou Costa	32			
	Dolores Armadans Malnou	27			
25	Teresa Soley Ventura	27			
27	Teresa Lloveras Ninou	39			
29	Juan Tomás Tresortas	32			
	Josefa Cervera Martí	26			
33	Rita Oliver Malnou	32			
35	Pedro Carrasco Martínez	40			
37	Mateu Grau Bernades	59			
	Manoela Grau Calvet	26			
	Matilde Grau Calvet	21			
39	Angela Mompuri Rovira	20			
19 CASES CONSTRUÏDES 14 CASES HABITADES 20 OBRERS/ERES QUE HI VIUEN 33 ANYS PROMIG			8 CASES CONSTRUÏDES 4 CASES HABITADES 5 OBRERS/ERES QUE HI VIUEN 33 ANYS PROMIG		

27 CASES CONSTRUÏDES

18 CASES HABITADES

25 OBRERS/ERES QUE HI VIUEN

1 TIREB.PROMIG OCUPACIÓ VIVENDES:

33 ANYS PROMIG D'EDAT DELS TREBALLADORS/RES

CONSTRUCCIÓ DE LES VIVENDES DELS OBRERS

Troben que entre 1876 i 1890 (en 14 anys):

- es construïren 15 vivendes

Entre 1890 i 1919 (en 29 anys):

- es construïren 58 vivendes

Entre 1919 i 1960 (en 41 anys):

- es construïren les 38 vivendes restants

Total vivendes construïdes 111

EL PRIMER CARRER QUE ES VA CONSTRUÏR: VA SER EL DEL VAPOR, ACTUALMENT C/ ANTONI FELIU

El primer carrer que es començà a construir fou el c/ del Vapor (actualment c/Antoni Feliu) retolat per l'Ajuntament el 28 de maig

de 1893 en honor a l'impulsor de la industrialització del nostre municipi.

Per als 27 primers habitatges, el tipus de construcció que s'adoptà va ser l'anomenat **cases de cos** o cases unifamiliars adossades entre mitgeres, seguint el model català amb volta catalana. Tots els habitatges estaven perfectament arrengrerats i ben estructurats, i amb una integració molt coherent amb la resta de carrers del casc antic. Constaven de planta baixa, pis i pati.

A la planta baixa, s'hi ubicaven; l'entrada, una habitació, el corredor, el rebost, l'escala d'accés al pis, la cuina-menjador, amb cuina de carbó i llar de foc. Els sostres de les plantes baixes eren fets amb volta catalana. Al pis superior hi havia l'escala d'accés i tres habitacions (la del davant, la del mig i la del darrera).

La teulada era feta a base de bigues de fusta i la teula d'obra cuita. Tenien ventilació directa únicament les habitacions que estaven situades als extrems de la vivenda. Al pati, hi havia la comuna, un pou mort per a les aigües fecals que es buidava periòdicament, un pou d'aigua per a consum humà, i un safareig (tant el pou com el safareig eren compartits cada dues cases).

Pel que fa al servei de llum elèctric no existia (s'havien d'il·luminar amb llums de carbur). Els habitatges pràcticament tots tenien les mateixes mides (4'25 x 20 metres). L'entrada a la casa quedava al costat dret en aquest carrer.

Les vivendes eren propietat de la fàbrica, i eren llogades als obrers a uns preus molt baixos, i les despeses de manteniment anaven a càrrec de l'empresa. També van llogar els horts als treballadors.

Antoni i Josep Puig i Serra
Extreballadors de La Linera

El propassat 25 d'abril es commemorava el tercer centenari de la Batalla d'Almansa, en la qual les tropes del bàndol borbònic aconseguiren una victòria decisiva sobre l'exèrcit austriacista en la pugna per aconseguir la titularitat de la corona de la monarquia hispànica. Amb aquesta derrota, doncs, els Països Catalans del sud de l'Albera, fidels al pretendent Habsburg, l'arxiduc Carles d'Àustria, començaven un període d'ocupació militar i una successiva pèrdua de les seves llibertats nacionals a mesura que les forces de Felip de Borbó anaven progressant pel territori, fins la capitulació, el juliol de 1715 de l'illa de Mallorca.

Com ja és prou sabut, la victòria de les forces francocastellanes va suposar la teòrica fi de les estructures estatals sobiranes dels Països Catalans del sud dels Pirineus(1), que en el cas del Principat de Catalunya quedava certificat en el Decret de Nova Planta de 1716.

En el que ens afecta aquí, la Guerra de Successió va repercutir d'una forma directa en el nostre municipi i prova d'això és la notícia que queda recollida en la parròquia, principal afectada (almenys segons els documents que en tenim), de la petjada d'aquesta cruenta i llarguíssima guerra. En les "Noticias de dit lloch [Parets del Vallès], recullidas dels Arxius parroquial, del de la Curia Bisbal y del de la Corona d'Aragó" es recull un episodi d'aquest conflicte en el seu pas pel nostre poble, l'any 1706: "lo exèrcit francès de Felip V, lo primer borbó, cremá á 13 de maig la Iglesia y arxius de Parets". Més enllà de les condicions atribuïbles a la situació de guerra (allotjaments de tropes, càrregues econòmiques, etc.), Parets patí un saqueig directe que suposà una significativa destrucció patrimonial amb la pèrdua de la documentació parroquial que desaparegué amb la crema de l'arxiu.

El pas de l'exèrcit borbònic i el saqueig del nostre poble es produí coincidint amb el setge filipista frustrat de Barcelona d'abril-maig de

1706 i la crema de l'església de Parets s'anticipà a la de la vila de Xàtiva, que s'havia rendit el 6 de juny de 1707, o a la caiguda, el 12 d'octubre del mateix any, del convent dominic del Roser a Lleida on, segons algunes fonts, els centenars de persones que s'hi refugiaven foren anihilades.

Roger Prims i Vila

Llicenciat en història per la UAB

(1) La desaparició de l'estructura estatal del Principat no es consumaria del tot fins la nova constitució espanyola i mesures centralitzadores del període 1833-1837. Núria SALES, Els segles de la decadència (segles XVI-XVIII), dins la Història de Catalunya dirigida per Pierre Vilar, volum 4, Edicions 62, Barcelona, 1989, pàg. 430.

Bibliografia:

DANTÍ, Jaume (director): Parets 904-2004. *Un poble, una parròquia*. Editat per l'Ajuntament de Parets del Vallès. Parets del Vallès, 2004.

SALES, Núria: Els segles de la decadència (segles XVI-XVIII), dins la *Història de Catalunya* dirigida per Pierre Vilar, volum 4. Edicions 62. Barcelona, 1989.

Enguany s'ha celebrat el cinquantè aniversari de la Cooperativa Paretense, coneguda per tots com el Sindicat. Quan es va inaugurar l'edifici, concretament l'1 d'abril de 1957, amb el nom de Hermandad Sindical de labradores y ganaderos, la seva funció era la d'administrar adob i llavors als pagesos de Parets i les seves rodalies. Per a la construcció de l'edifici es va rebre ajuda econòmica del

Valls. Els membres d'aquesta primera Junta foren: Joan Espinasa Elies, Jaume Palau Fontcoberta, Josep Samón Ribalta, Francisco Clos Bellalta, Eduard Cisa Massaig, Josep Esteve i Joan Ferret.

La quantitat d'adobs i llavors que compraven els pagesos a un preu més econòmic, depenia de les hectàrees de terra que cada un

Cooperativa la Paretense l'any 1957

Instituto de Conolización Nacional, del Servicio Nacional del Trigo i de la Dirección General de Coordinación de Crédito y Capacitación Agraria. Després de la Guerra Civil es van crear institucions que, com les que hem anomenat anteriorment, desenvolupaven diverses activitats com les prestacions econòmiques.

De la mateixa manera que qualsevol cooperativa actual, la Hermandad, estava constituïda per una Junta. El primer president fou Joan Molins Aguilà i el secretari Joan Vila

cultivava. Recordeu que aquells temps era l'època en què Catalunya vivia sota la dictadura franquista.

Davant l'anul·lació de qualsevol institució d'autogovernació catalana, l'estat central era el que regulava tots aquests productes durant la postguerra. Però l'immobilisme polític característic del règim, no va anul·lar el creixement econòmic de Catalunya i la resta de l'Estat. Així doncs, de mica en mica, els pagesos van anar augmentant la seva activitat i va poder començar la venda lliure d'articles,

com l'alfals, pesticides, pinsos, l'arròs trencat per als gossos, llavors i tota classe de productes del camp.

Altres activitats que es duïen a terme al "Sindicat" eren moldre els cereals i les lleguminoses per convertir-lo en pinso per al bestiar, concedir una

guia anomenada CU als pagesos, amb la qual podien vendre el seu blat a la farinera i alhora, servir a l'Estat, per controlar la collita d'aquests

A més a més realitzava la gestió de cobrar, a través d'uns tiquets segellats, la Seguretat Social. La seva quota variava en funció de si es cobrava a un jornalero o a un empresari. Com a anècdota cal esmentar que aquests eren de color diferent per a uns i per altres. Els de color vermell eren "para el trabajador a cuenta propia" i els verds para el "trabajador a cuenta ajena". Cada dissabte de primer de mes el secretari de la Junta, Joan Vila Valls, pagava als primers pensionistes del món del camp.

La Hermandad va col·laborar en diverses accions que van beneficiar el poble, com per exemple la transformació de la riera a l'estat actual. En aquesta època el president de la Junta fou Josep Clapé Carreres, que prenia part activa de molts actes com l'esmentat. D'aquesta manera s'evitaven les reitarades inundacions dels camps, cada vegada que el cabdal de la riera pujava.

Amb la Democràcia la Hermandad Sindical de labradores y ganaderos, va passar a ser la Cambra Agrària, que continua fent el mateix que la Hermandad. El seu president fou Josep Roure Carreres, conegut com el "Pepet de

Can Serra". Al cap d'uns anys, el govern de Felipe González, va voler dissoldre les cambres per quedar-se amb la seva potestat.

Aquesta situació va provocar una manifestació a Madrid, a la qual van assistir pagesos de tot l'Estat. Després de la manifestació, l'Estat va transferir el poder de les cambres a la Generalitat. Aquestes passaren a ser Cooperatives, evitant així que els agricultors perdessin el seu patrimoni. El 4 de març de 1986, el Sindicat es coneix amb el nom de Cooperativa Agrària La Paretense.

Actualment el Sindicat s'ha adaptat a les necessitats de la societat. Per això la venda d'alguns productes de la postguerra s'han canviat per d'altres com vi a granel, plantes, peixos, ocells i oli però en continuen d'altres com el pinso, les patates, llegums etc.

Emili Clapé, actual president de la Junta, recorda que fa uns anys la venda dels productes del Sindicat, així com la compra d'aquests a la Llotja (lloc on des del principi s'adquireixen molts dels productes que es venen al Sindicat), era molt diferent a avui dia. Però mentre existeixin persones com ell, els membres de la Junta i treballadors com els de la Cooperativa La Paretense, que s'adapten a qualsevol canvi, la Cooperativa continuarà oberta al públic. Per finalitzar dir-vos que aquest no només és un lloc que subministra productes, sinó que és una entitat que forma part de la Història de Parets, i per tant de la història de tots, ja que familiars, amics i veïns hi han estat en contacte.

Anna Esteve i Palacios

Llicenciada en Història de l'Art per la UAB

Agraïments especials a Emili Clapé i Agustí Planes.

La nit de Nadal de l'any 1962 varen començar a caure els primers flocs de neu i no va parar fins el capvespre de l'endemà. Barcelona, com molts pobles i ciutats de Catalunya va quedar totalment col·lapsada. El matí del dia 25 de desembre a la capital del Principat varen aturar els autobusos perquè començava a ser temerari circular-hi, i només ho feien alguns, els taxis portaven cadenes i anaven a una velocitat reduïda. Molts trens tampoc funcionaven; l'aeroport del Prat va restar tancat durant quatre dies. El dia de

és poc freqüent en el Prelitoral català trobar-se amb situacions d'aquesta índole provocades per la meteorologia, i molt menys amb tan gruix de neu com hi havia.

El dia 24 al vespre els qui varen anar a missa del Gall a l'església de Sant Esteve just en sortir del temple varen fer via cap a casa perquè començaven a caure les primeres volves de neu. L'endemà, com era costum per aquesta gran diada, el consistori en ple va anar a missa de dos quarts d'onze.

Guillem Gomis i Maria Castells, Josep Lluís Gomis (nen)
al carrer Sant Antoni el Nadal de 1962

Nadal a la tarda molts barris de la Ciutat Comtal varen quedar sense fluid elèctric. Hom podria definir aquella situació de col·lapse total. Les temperatures varen seguir baixes els dies següents, la qual cosa feia que la neu es mantingués més temps. Va caldre l'ajut de l'exèrcit per fer tasques d'ajut humanitari en aquells moments en què tothom restava incomunicat. Hi havia un gruixos de neu entre 60 cm i 1 metre. Fins i tot varen portar màquines llevaneus d'Andorra per netejar la via pública.

Parets també va viure aquell caos, tot i que

El rector del poble, el prevere Pere Batlle, celebrava l'Eucaristia. La majoria del consistori va ocupar els primers bancs de l'església. Estava encapçalat pel seu batlle en Joaquim Isern, aquell home erudit que tothom el coneixia com el farmacèutic de l'Eixample de Parets. Entre els regidors l'anomenaven "el De Gaulle", ja que la seva fisonomia i la seva figura, així com la seva forta personalitat, recordava aquell general i cap d'estat francès.

Els altres regidors eren: Ramon Naqui i Tomàs, Josep Gomis Bausa, Pere Vila i Vilarrasa, Joaquim Volart i Lloberas, Francesc

Tinto i Farrés, Mateu Grau i Guasch, Alfons Codina i Garcia i Francesc Butjosa i Carreres. Després de l'ofici religiós el ple de l'ajuntament va anar a prendre un refrigeri al Cafè de Baix, avui més conegut com el Restaurant El Jardí. Donades les circumstàncies aquell acte va ser més curt que altres vegades ja que el temps aconsellava refugiar-se a casa. El camí de Parets a Montmeló es feia quasi intransitable, els que vivien a Can Pepet feina varen tenir per travessar el riu sobre aquella passera de tres taulons, degut al seu estat relliscós.

Per a la gent del camp que tenien bestiar va ser un gran problema donar-los menjar i netejar les quadres. Els veïns es varen dedicar amb pales a obrir camins entre la neu, atès que la mobilitat era un problema. Al veïnat de Can Pepet es va acordar nomenar un responsable per anar a comprar el queviures amb un cavall i unes sàrries. En el poble varen treure la neu de la via pública amb el tractor d'en Joan Ninou i una pala que va construir en Josep Nogué Condom, ferrer de l'Eixample.

Consell de Redacció

Fons d'informació:

Arxiu municipal de Parets
Joaquim Volart i LLoberas

Teresa Martí i Salvador Requena amb els seus fills

(fotografia cedida per Teresa Martí Casetas)

ESTIMAT I AMIC MANAU

Vós que viviu per a la música
Vós que estimeu el treball
Vós que estimeu aquesta terra
Amb amor pur i clar com un mirall
Vostre melodies fan néixer
Com el cel blau
En cada nota un estel
Que il.lumina tot l'espai.
Vostres mans art i tresor
Que arrenquen del fons del cor
Sospirs d'amor i tendresa
La millor riquesa.
Avui nostres cors s'agermanen
Amb cants de joia
Per brindar-vos amb eufòria
Un merescut homenatge
A la vostra constància i treball
De fe reneix amb coratge
Art i Unió nostra i vostra coral.
En nom de tots, petits i grans
Us recordarem ara i sempre
Estimat i amic, Eduard Manau

per Joaquina Guasch
Homenatge al mestre Eduard Manau
5-11-1989

" MARINA "

Lema: "Cala d'Amor"

Resguardats en la cala
el noi i la noia
es prometan amor.
Brunzin la seva ala,
la gaviota cofoia
es banya millor.

En calma está la mar,
el sol l'il-lumina
i es pot estimar
en la sorra tant fina.

La barqueta enclada
mar endins está sola.
Inquieta onada
i l'au que ja vola.

El cel nés daurat.
Cap nuvol en-lloc.
Tot es com pintat
i esmaltat al foc.

El racó es la sala,
la més digna
marina de pintor.

Abraçats en la cala
els dos son el signe
d'un gran amor.

Maig, 1978

Música: EDUARD MANAU
Lletra: ANTONI BERTRAN

THE ORIENTAL JAZZ 1928

HOMENATGE de GRATITUD, ofrena de la SOCIETAT CORAL "ART I UNIO", a l'Mestre EDUARD MANAU

i DIVI

PER TOTA LA SEVA VIDA ENTREGADA a la MÚSICA

V.P. EL PRESIDENT

PARETS DEL VALLÈS, 5 de NOVEMBRE, 1989

EL SECRETARI

[Handwritten signatures and notes in the center of the poster]

